

Svenska Kattägares Inställning Till Vaccination

Swedish Cat Owners' Attitudes Towards Vaccination

Elin Arnersten

Djursjukskötarprogrammet

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Djursjukskötarprogrammet

Skara 2012

Studentarbete 424

*Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Veterinary Nurse Programme*

Student report 424

ISSN 1652-280X

Svenska Kattägares Inställning Till Vaccination

Swedish Cat Owners' Attitudes Towards Vaccination

Elin Arnersten

Studentarbete 424, Skara 2012

**G2E, 15 hp, Djursjukskötarpprogrammet, självständigt arbete i djuromvårdnad,
kurskod EX0702**

Handledare: Christina Friberg, Gråbrödragatan 19, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Box 234, 532 23 SKARA

Examinator: Ann Hammarberg, Gråbrödragatan 19, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Box 234, 532 23 SKARA

Nyckelord: Djuromvårdnad, Djursjukskötare, Katt, Vaccination, Kattägare, Kattsnuva, Kattpest, Vaccinationsbiverkningar

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ABSTRACT	4
INLEDNING	5
Bakgrund	5
Immunologiska mekanismer vid vaccination	5
Vaccination mot kattsnuva	6
Vaccination mot kattpest	7
Vaccinationsbiverkningar	7
Inställning till vaccination	8
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
MATERIAL OCH METOD	9
RESULTAT	10
Bakgrund	10
Vaccinationsstatus	10
Kattsnuva	10
Kattpest	14
Biverkningar	17
Övrigt	18
DISKUSSION	19
Material och metod	19
Resultat	19
Vad har kattägare och katter för bakgrund	19
Vad har svenska katter för vaccinationsstatus	20
Hur viktigt tycker kattägare det är att vaccinera mot kattsnuva och kattpest	20
Hur allvarliga sjukdomar tror kattägare att kattsnuva och kattpest är	21
Vet kattägare hur kattsnuva och kattpest smittar	21
Hur gott skydd tror kattägare att vaccination mot kattsnuva och kattpest ger	22
Hur stor tror kattägare risken är att deras katt ska drabbas av kattsnuva eller kattpest	22
Vilka faktorer påverkar beslutet att vaccinera mot kattsnuva och kattpest	23
Vilka faktorer påverkar beslutet att inte vaccinera mot kattsnuva och kattpest	23
Hur stor tror kattägare att risken för biverkningar är vid vaccination mot dessa sjukdomar	23
Slutsats	23
POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING	24
TACK	26
REFERENSER	26
BILAGOR	28
Bilaga 1 – Enkät	28
Bilaga 2 - Följebrev	35

ABSTRACT

Background: Vaccination is an important part in cats' welfare. It both helps to prevent the individual cat from catching a disease or lessen the symptoms of it, and protects the entire cat population from an epidemic. It is the cat owner who makes the decision to vaccinate or not. Understanding the cat owners' perspective regarding vaccination may improve communication between the owner and the veterinary nurse, which may lead to a higher vaccination rate among cats.

Aim: To explore Swedish cat owners' attitudes towards vaccination against upper respiratory tract disease (caused by feline calicivirus and feline herpesvirus), and feline panleukopenia (caused by feline panleukopenia virus).

Method: Data were collected through a web-based survey open from February 22nd to March 22nd 2012. Participants were found through pet shops and internet forums. A total of 200 respondents participated.

Results: A majority of the cats were reported to be currently vaccinated. Vaccination against both diseases was considered important. Both diseases were regarded as severe but feline panleukopenia slightly more so. The results indicate that knowledge about these diseases and how they infect varied among cat owners. Vaccination was believed to be an effective protection against disease, and a vaccinated cat was believed to be much less likely to catch a disease compared to a cat with no vaccination. Major factors influencing the decision to vaccinate were the opinion that vaccination is a matter of course, the belief that vaccination provides a good protection against disease, the wish to protect ones cat from disease, and the idea that the disease is severe.

Conclusion: Swedish cat owners generally regard vaccination as important and are willing to vaccinate their cats. It is possible that they lack information about these diseases and how they infect, and it is part of the responsibilities of the veterinary nurse to try to increase cat owners' knowledge on the subject.

INLEDNING

Bakgrund

Till ämnet djuromvårdnad hör, enligt Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), bland annat sjukdomsförebyggande åtgärder och förebyggande djurhälsovård (Sveriges Lantbruksuniversitet, 2007). Vaccination är en profylaktisk åtgärd som i många fall helt eller delvis kan skydda ett djur mot sjukdom. Att vaccinera sin katt bidrar enligt Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap (SVS) både till att förbättra djurskyddet för alla katter i samhället och till att bespara individen onödigt lidande, bestående men och i värsta fall död till följd av infektionssjukdomar (Egenvall *et al.*, 2003). Enligt SVA:s rekommendationer bör vaccin mot kattpest och kattsnuva räknas som basvaccin för svenska katter (Windahl & Ingman, 2009).

En legitimerad djursjukskötare får självständigt vaccinera mot kattsnuva och kattpest under förutsättning att veterinär finns på platsen och kan agera om komplikationer uppstår, och djursjukskötaren får även utfärda intyg på att katten har blivit vaccinerad (Zedén Yverås, 2010). Vaccinationer är därmed ett av flera ansvarsområden för den legitimerade djursjukskötaren. Dock kan varken djursjukskötare, veterinär eller någon annan som arbetar inom djursjukvården besluta om att en katt ska vaccineras. Det är endast kattägaren som kan bestämma något sådant. En god djuromvårdnad beror här, liksom i många andra situationer, på att det finns en god kommunikation mellan djurhälsopersonal och djurägare. God kommunikation leder till nöjda djurägare och ökad compliance (Coe *et al.*, 2008). Kommunikation ingår också i ämnet djuromvårdnad, som den legitimerade djursjukskötaren har en kandidatexamen i (Sveriges Lantbruksuniversitet, 2007). För att kunna kommunicera med kattägare på ett bra sätt vad gäller vaccination är det viktigt att förstå vad som kan påverka en kattägare i dennes beslut att vaccinera eller inte vaccinera och kunna se på frågan utifrån dennes perspektiv (Coe *et al.*, 2008).

Immunologiska mekanismer vid vaccination

Vaccination innebär att kroppen tillförs ett antigen från en sjukdomsframkallande mikroorganism för att stimulera immunsystemet till att utlösa en immunreaktion riktad mot just det specifika antigenet (Sand, 2004). Immunsystemet hos ryggradsdjur delas in i två huvuddelar; det medfödda, ospecifika immunförsvaret och det förvärvade, specifika immunförsvaret. Dessa kommunicerar med varandra och ett effektivt vaccin måste aktivera båda (Egenvall *et al.*, 2003). Det ospecifika försvaret består dels av yttre strukturer som hud och slemhinnor och dels av inre försvarsmekanismer som t.ex. makrofager. Det specifika försvaret består av lymfocyter och delas upp i en antikroppsberoende del (B-lymfocyter) och en cellulär del (T-lymfocyter) (Sand, 2004). Kortfattat kan det sägas att det ospecifika immunförsvaret initierar ett inflammatoriskt svar som sedan aktiverar det specifika immunförsvaret och att det specifika immunförsvaret och dess immunologiska minne är det som ligger till grund för vaccination (Egenvall *et al.*, 2003).

En B-lymfocyt och dess dotterceller har identiska antigenreceptorer och utgör tillsammans en klon. Det finns miljontals olika kloner och varje klon har olika antigenreceptorer. När ett antigen binds till de B-lymfocyter med rätt receptor börjar dessa snabbt dela sig. Dottercellerna blir främst plasmaceller men några blir istället minnesceller. Plasmacellerna producerar och utsöndrar antikroppar som binder till antigenet och oskadliggör det genom olika mekanismer (Sand, 2004).

Även T-lymfocyterna utgörs av miljontals kloner och lymfocyterna inom varje klon kan endast identifiera en typ av antigen. För att en T-lymfocyt ska kunna aktiveras

måste antigenet sitta på ytan av en annan cell, t.ex. en makrofag. När T-lymfocyten kommer i kontakt med antigenet börjar den snabbt dela sig och dottercellerna blir antingen effektorceller eller minnesceller. Effektorcellerna kan utvecklas till tre olika sorters celler; T-cytotoxiska celler (T-mördarceller) som binder till cellen med antigenet och oskadliggör den, T-hjälparceller som producerar cytokiner eller T-suppressor-celler som kontrollerar immunreaktionen via negativ feedback (Colville, 2008).

De minnesceller som bildas deltar inte aktivt i immunreaktionen utan cirkulerar i blodet eller lagras i lymfknutorna. De är långlivade och kan överleva i månader till år efter att antigenet har försvunnit. Nästa gång samma antigen kommer in i kroppen kommer immunförsvaret tack vare minnescellerna reagera snabbare och kraftigare än första gången. Tanken bakom vaccination är att göra immunförsvaret så pass effektivt att djuret inte hinner insjukna eller i alla fall får lindrigare symptom den dag det infekteras med antigenet naturligt (Colville, 2008).

Vaccination mot kattsnuva

Kattsnuva är ett samlingsnamn för sjukdomssymptom i de övre luftvägarna på katt och kan orsakas av flera olika agens. Ofta förekommer flera olika infektioner samtidigt (Thiry *et al.*, 2009). När det talas om vaccin mot kattsnuva är det vaccin mot felint herpesvirus (FHV) och felint calicivirus (FCV) som avses.

Felint herpesvirus, ibland även kallat felint rhinotracheitvirus, finns spritt över hela världen och har även setts på stora kattdjur. Viruset kan drabba katter i alla åldrar men symptomen blir vanligtvis allvarligare på unga och gamla individer och kan i värsta fall leda till dödsfall (Egenvall *et al.*, 2003). De vanligaste symptomen som uppstår är konjunktivit, rhinit, utsöndring av näs- och ögonsekret, nysningar, inappetens, nedsatt allmäntillstånd och feber. Tillfrisknandet brukar ta cirka 10-14 dagar och det kan krävas understödjande behandling. Nästan alla infekterade katter blir livslånga bärare av viruset (Thiry *et al.*, 2009). Katter som infekteras med viruset och blir symptomfria smittbärare är vanliga. Viruset kan ligga latent under långa perioder men kan aktiveras av t.ex. stress. FHV utsöndras i saliv, tårar och nässekret och smittar främst via direktkontakt men då viruset kan överleva i upp till 18 timmar i fuktig miljö förekommer även indirekt smittspridning (Egenvall *et al.*, 2003). Vaccination mot FHV skyddar inte mot infektion och vaccinerade katter kan få symptom och utsöndra virus. Dock brukar symptomen bli lindrigare än de som ses hos en ovaccinerad katt. Vaccination av en smittbärare eliminerar inte virus men kan minska utsöndringen (Thiry *et al.*, 2009).

Felint calicivirus är väldigt smittsamt och förekommer i flera olika varianter. De vanligaste symptomen är ulcerationer i munnen, nysningar, nässekret, feber och inappetens. Ibland kan hålta ses. Hur kraftiga symptomen blir beror främst på vilken variant av viruset som orsakar infektionen och kattens ålder. Kattungar kan få mycket kraftiga symptom. Tillfrisknandet tar ungefär 2-3 veckor och ibland krävs understödjande behandling. Vissa varianter av viruset kan orsaka allvarlig systemisk sjukdom med mycket hög dödlighet. Sjukdomen kallas ibland för hemorragisk-lik feber och symptomen kommer ofta akut och är till en början främst respiratoriska. Därefter uppstår sår och ödem över hela kroppen och flera organ slutar att fungera (Radford *et al.*, 2009). FCV utsöndras med saliv och nässekret och smittar via direktkontakt och indirekt kontaktsmitta. Viruset kan överleva 8-10 dagar i miljön. Infekterade katter eliminerar för det mesta viruset inom några månader men en del blir kroniska bärare. En smittbärande katt behöver inte ha visat några symptom. Vaccination skyddar inte mot infektion eller virusutsöndring men lindrar ofta de kliniska symptomen (Egenvall *et al.*, 2003). Inget vaccin täcker alla varianter av FCV (Radford *et al.*, 2009).

I Storbritannien anses FCV tillsammans med FHV vara de dominerande orsakerna till kattsnuva och det finns inget som tyder på att förekomsten i Sverige på något avgörande sätt skulle skilja sig från den i övriga Europa (Egenvall *et al.*, 2003).

Vaccin mot kattsnuva ingår i kategorin basvaccin enligt SVA:s vaccinationspolicy. Den senaste rekommendationen är att kattungar ska vaccineras första gången när de är 7-8 veckor gamla och nästa gång vid 12 veckors ålder. En boostervaccination ska sedan ske vid cirka 1 års ålder. Dessa tre tillfällen utgör grundvaccinationen. För kattungar som lever i miljöer med ökat smittryck, t.ex. på katthem, kan ytterligare en vaccination ske vid 14-16 veckors ålder. Hur ofta revaccination mot kattsnuva sedan bör ske beror på hur katten lever. Årlig vaccination rekommenderas för katter som används i avel eller lever i riskmiljöer, t.ex. katter som lever i grupp där nya katter tillkommer samt om dräktiga katter och kattungar vistas i gruppen. Katter som lever i lågriskmiljöer rekommenderas vaccineras mot kattsnuva var tredje år. För en del individer, t.ex. helt ensamlevande innekatter, kan vaccination istället rekommenderas ske endast vid behov, t.ex. om en ny katt ska introduceras i hushållet (Windahl & Ingman, 2009).

Vaccination mot kattpest

Kattpest orsakas av felint panleukopenivirus (FPV) som är ett mycket smittsamt parvovirus. Det kan infektera alla sorters kattdjur samt tvättbjörn, mink och räva. Virusets utsöndras i avföringen och smittas främst via indirekt kontaktsmitta. FPV är mycket tåligt och kan överleva i flera månader i miljön. Då viruset kan hamna på t.ex. skor och kläder kan även katter som aldrig vistas utomhus smittas (Truyen *et al.*, 2009). De vanligaste symptomen är kräkningar, diarré, buksmärtor och feber. Infektionen kan ha allt från ett perakut till subkliniskt förlopp (Egenvall *et al.*, 2003). Katter av alla åldrar kan smittas men smitta ses oftare hos kattungar. Kattungar som infekteras i livmodern kan få neurologiska problem. Dödligheten bland kattungar är hög, upp till 90 %. Behandlingen är främst understödande i form av vätsketerapi (Truyen *et al.*, 2009). Efter att katten har blivit frisk fortsätter den utsöndra virus i upp till 6 veckor. En naturlig infektion tros ge flerårig immunitet. Vaccination mot kattpest anses skydda mot både klinisk sjukdom och infektion. I regioner där det finns många ovaccinerade katter ses utbrott av kattpest regelbundet (Egenvall *et al.*, 2003).

Grundvaccination mot kattpest rekommenderas ske när katten är 7-8 veckor, 12 veckor och cirka 1 år gammal. Om kattungen lever i en miljö med högt smittryck kan ytterligare en vaccination ske vid 14-16 veckors ålder. Revaccination bör inte ske oftare än var tredje år och flertalet individer är troligtvis skyddade längre än så. Även strikta innekatter bör vaccineras mot kattpest (Windahl & Ingman, 2009).

Vaccinationsbiverkningar

De vanligaste biverkningarna vid vaccination mot såväl kattpest som kattsnuva är överkänslighetsreaktioner, och de symptom som oftast ses är kräkningar, diarré och nedsatt allmäntillstånd. Ibland kan även klåda och svullnad i huvudet förekomma, samt hälla och feber. Den kraftigaste reaktionen, anafylaktisk chock, innebär kardiovaskulär kollaps och kan leda till dödsfall (Tjälve, 2011). Injektionsrelaterade sarkom orsakade av bland annat vaccination är också något som ibland ses på katt (Moore & HogenEsch, 2010). I den sammanställning av biverkningar som rapporterades i Sverige under 2009 och 2010 var

incidensen 0,7-1,2 rapporter per 10 000 vaccindoser. Totalt kom det in 42 rapporter om vaccinationsbiverkningar på katt (Tjälve, 2011).

Inställning till vaccination

På humansidan finns det mycket forskning som kartlägger de faktorer som påverkar beslutet att vaccinera eller inte. Några faktorer som återkommer i många studier och verkar vara avgörande är; hur stor eller liten risk det tros vara att smittas av sjukdomen i fråga, hur allvarlig eller mild sjukdomen tros vara, hur bra eller dåligt skydd vaccination tros ge samt hur liten eller stor risken för vaccinationsbiverkningar tros vara. Om individen anser sig löpa stor risk att bli smittad, om sjukdomen uppfattas som allvarlig, om vaccination tros ge ett gott skydd samt om risken för biverkningar anses vara liten, ökar sannolikheten att personen i fråga vaccinerar sig själv och sina barn. Om individen däremot uppfattar risken för att smittas som liten, anser att sjukdomen är mild, tror att vaccination ger ett dåligt skydd och misstänker att risken för biverkningar är hög, ökar sannolikheten att personen i fråga inte vaccinerar sig själv och sina barn (Brown *et al.*, 2010; Flood *et al.*, 2010; Bish *et al.*, 2011; Nguyen *et al.*, 2011).

Svenska föräldrar har överlag en positiv inställning till vaccination, i en studie svarade mer än 9 av 10 tillfrågade att de skulle fortsätta vaccinera och mindre än 6 % hade någon gång avstått från att vaccinera sitt barn. 88 % höll med om påståendet att vaccination är viktigt för att skydda hela samhället mot sjukdom (Stefanoff *et al.*, 2010).

Efterforskning visar att det endast finns en tidigare studie gjord på kattägares inställning till vaccination. Habacher *et al.* (2010) undersökte med hjälp av en webbaserad enkät brittiska kattägares attityder vad gäller vaccination. Resultatet visade att rädsla för biverkningar vid vaccination var liten. Ägarens uppfattning om hur allvarlig en sjukdom är var en viktig faktor i beslutet att vaccinera eller inte. Den eventuella stress en katt utsätts för vid veterinärbesök var också en faktor som kunde påverka beslutet. Kattägare som fått rådet att vaccinera av en veterinär var mer benägna att göra det. Kostnaden verkade påverka beslutet till viss del; ju viktigare kostnaden ansågs vara desto mindre chans var det att katten var vaccinerad. Dock fanns det inget samband mellan hushållets inkomst och kattens vaccinationsstatus. Generellt sett ansågs vaccination vara viktigt. 69 % av katterna uppgavs vara vaccinerade.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med studien är att undersöka svenska kattägares inställning till vaccination mot kattsnuva och kattpest.

Vad har kattägare och katter för bakgrund?

Vad har svenska katter för vaccinationsstatus?

Hur viktigt tycker kattägare det är att vaccinera mot kattsnuva och kattpest?

Hur allvarliga sjukdomar tror kattägare att kattsnuva och kattpest är?

Vet kattägare hur kattsnuva och kattpest smittar?

Hur gott skydd tror kattägare att vaccination mot kattsnuva och kattpest ger?

Hur stor tror kattägare risken är att deras katt ska drabbas av kattsnuva eller kattpest?

Vilka faktorer påverkar beslutet att vaccinera mot kattsnuva och kattpest?

Vilka faktorer påverkar beslutet att inte vaccinera mot kattsnuva och kattpest?

Hur stor tror kattägare att risken för biverkningar är vid vaccination mot dessa sjukdomar?

MATERIAL OCH METOD

Material till studien insamlades via en webbenkät skapad med hjälp av SLU:s enkätgenerator (<http://enkater.slu.se>). Information om hur en enkät och dess frågor bör utformas erhöles från Ejlerstsson (1996) och Trost (2007). Enkäten delades in i sex delar; bakgrund, vaccinationsstatus, kattsnuva, kattpest, biverkningar och övrigt (Bilaga 1).

Bakgrundsdelen innehöll frågor om kattägarens kön och åldersgrupp samt kattens åldersgrupp. Där fanns också frågor om huruvida katten levde inne eller ute och om det var en raskatt eller huskatt. Under rubriken vaccinationsstatus ställdes frågor om när katten senast blev vaccinerad mot kattpest och kattsnuva. I delarna om kattsnuva och kattpest ställdes frågor om deltagarens tankar kring dessa sjukdomar samt vaccination mot dem i form av flervalsfrågor. Här fick den svarande också välja vilka faktorer som påverkat beslutet att vaccinera eller inte. Biverkningsdelen innehöll två flervalsfrågor om tankar kring vaccinationsbiverkningar. Under rubriken "Övrigt" ställdes inga frågor utan respondenten fick där möjlighet att komma med egna kommentarer på enkäten. Uppskattningsvis tog enkäten totalt cirka 5-10 minuter att fylla i. Alla frågor utom den för övriga kommentarer markerades som obligatoriska. Programmet tillät dock att enkäten skickades in även om inte alla frågor var besvarade.

Följebrev (Bilaga 2) i form av små lappar med adress till enkäten samt information om dess syfte och hur man deltar placerades ut i 10 djuraffärer. Åtta av dessa butiker låg i Stockholms-området och de övriga två låg i Skövde respektive Skara. Personalen ombads att uppmärksamma sina kunder på studien och be dem att delta. Cirka 80 följebrev placerades ut i varje butik. Följebreven placerades ut i Stockholms-butikerna den 22 februari 2012 och i Skövde och Skara den 28 februari 2012. Enkäten var öppen till och med den 22 mars 2012.

Adress till enkäten erhöles automatiskt när enkäten skapades. Då adressen ansågs vara lång och svår att skriva in rätt i webbläsaren skapades också en kortare adress med hjälp av hemsidan Tiny URL (<http://www.tiny.cc>). Båda dessa adresser inkluderades på följebrevet. Där erbjöds också möjligheten att få länken skickad per e-post genom att kontakta ansvarig utgivare via e-post, en e-post-adress skapades med hjälp av hemsidan Yahoo (<http://www.yahoo.se>) för detta ändamål.

Genom att hitta deltagare via djuraffärer istället för t.ex. kattklubbar, utställningar och internetforum var förhoppningen att de skulle ha många olika sorters bakgrund och värderingar för att på så sätt minska risken för ett snedvridet resultat. En webbenkät istället för en pappersenkät valdes för att bespara butikernas personal arbetsbörda med förhoppningen att de då skulle vara mer villiga att ställa upp och sprida enkäten.

Den 3 mars hade endast 14 svar kommit in. En länk samt förklaring till enkäten publicerades då i ett av Sveriges största djurrelaterade internetforum, Zoonen (<http://www.zoonen.com>), samt i ett internetforum enbart inriktat på katter, Svenska Katters Diskussionsforum (<http://www.kattforum.se>). Totalt svarade 200 personer på enkäten men alla svarade inte på samtliga frågor. Den fråga med minst antal svar hade 194 svar.

Vid analys av insamlad data användes Ejlerstsson (1996) och Trost (2007) för inspiration. Analysen fick dock anpassas efter det insamlade materialet och arbetets begränsning. Beslutet togs att först och främst redovisa de grundläggande resultaten och i mån av plats göra en fördjupning med hjälp av korsreferenser. Medelvärden och procent räknades ut automatiskt av SLU:s enkätgenerator.

RESULTAT

Bakgrund

En klar majoritet, 188 av 200 (94,0 %) av deltagarna var kvinnor. De tre mest representerade åldersgrupperna var 18-30 år (68 av 199, 34,2 %), 31-40 år (42 stycken, 21,2 %) och 41-60 år (69 stycken, 34,7 %). 104 av 200 (52,0 %) av katterna befann sig i åldersgruppen 2-5 år. 41 stycken (20,5 %) katter var 6-10 år, 30 stycken (15,0 %) var 0-1 år, 18 stycken (9,0 %) var 11-15 år och 6 stycken (3,0 %) av katterna uppgavs vara över 16 år gamla. Endast en person (0,5 %) svarade att de inte visste kattens ålder. Majoriteten av katterna uppgavs vara innekatter (148 av 199, 74,4 %). 48 katter (24,1 %) levde både inne och ute och 3 katter (1,5 %) uppgavs vara utekatter. Raskatter (109 av 200, 54,5 %) var något vanligare än huskatter (91 stycken, 45,5 %).

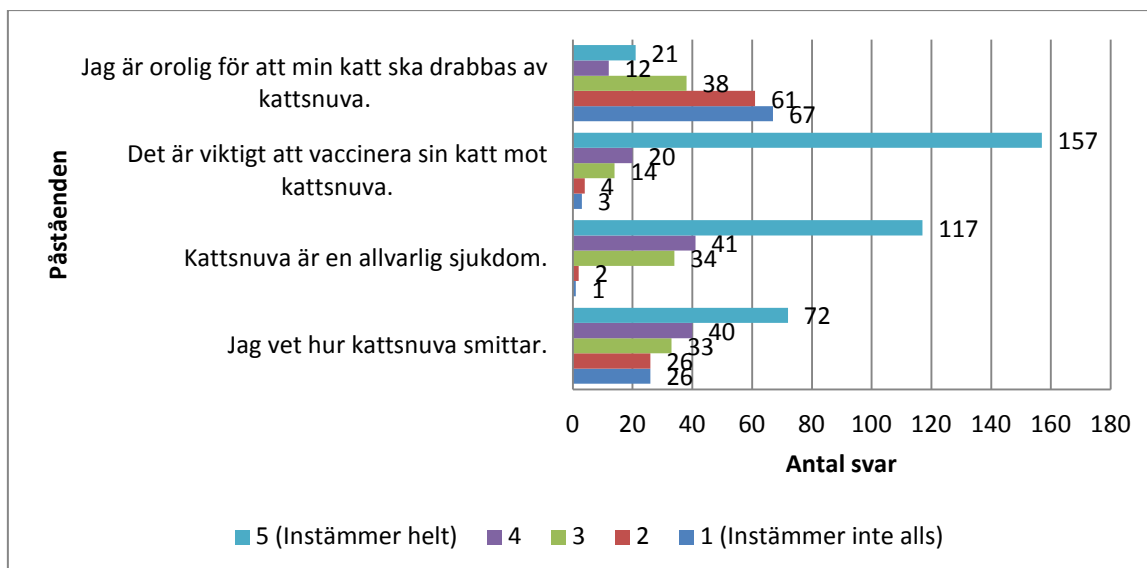
Vaccinationsstatus

192 av 200 (96,0 %) av katterna uppgavs ha blivit vaccinerade mot kattsnuva någon gång under sin livstid, 5 stycken (2,5 %) svarade att katterna inte har vaccinerats och 3 stycken (1,5 %) svarade att de inte vet. 177 av 198 (89,4 %) uppgavs vara vaccinerade mot kattsnuva inom de senaste 3 åren och 152 av 195 (77,9 %) under det senaste året. Kattpest hade 188 av 197 (95,4 %) av katterna blivit vaccinerade mot någon gång under sin livstid medan 5 stycken (2,5 %) inte hade det och 4 stycken (2,0 %) hade okänd vaccinationsstatus. 178 av 199 (89,4 %) av katterna uppgavs ha blivit vaccinerade mot kattpest under de senaste 3 åren.

Av huskatterna var 84,4 % vaccinerade mot kattsnuva inom de senaste 3 åren, och 67,0 % inom det senaste året. 93,5 % av raskatterna hade blivit vaccinerade mot kattsnuva under de senaste 3 åren och 86,9 % under det senaste året. Mot kattpest hade 85,7 % av huskatterna blivit vaccinerade under de senaste 3 åren medan samma siffra för raskatter var 93,6 %.

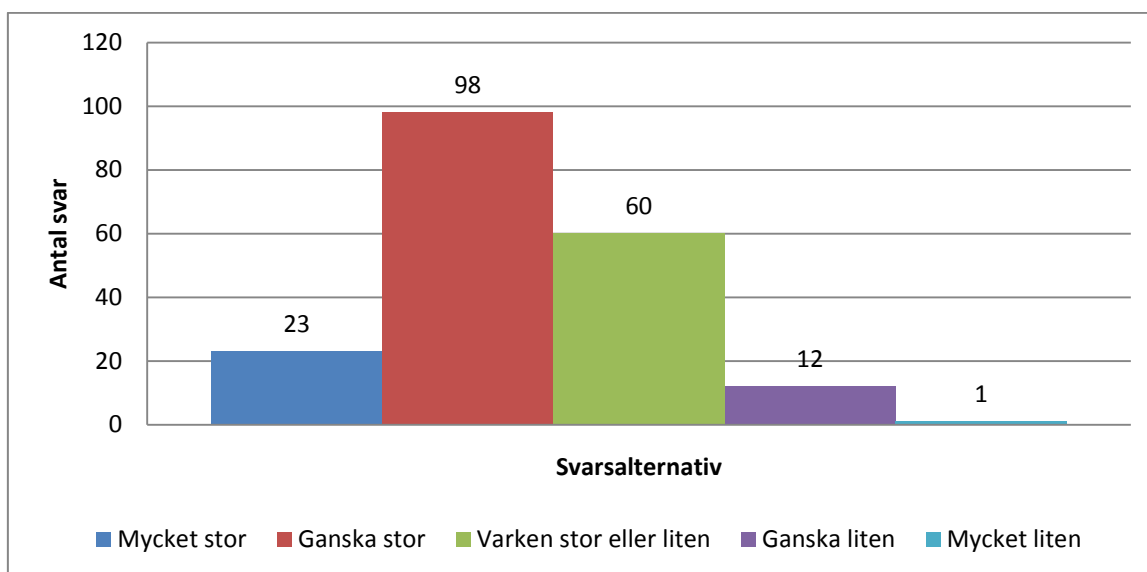
Kattsnuva

Fyra stycken påståenden ställdes om kattsnuva med svarsalternativen 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt) (Fig. 1). För påstående ett (*"Jag är orolig för att min katt ska drabbas av kattsnuva"*) blev medelvärdet 2,29. Påstående två (*"Det är viktigt att vaccinera sin katt mot kattsnuva"*) fick ett medelvärde på 4,64 och en majoritet av de som svarade (79,3 %) instämde helt. Påstående tre (*"Kattsnuva är en allvarlig sjukdom"*) fick ett medelvärde på 4,39 och 60,0 % av de svarande instämde helt. Påstående fyra (*"Jag vet hur kattsnuva smittar"*) instämde 36,5 % helt medan 13,2 % svarade att de inte instämmer alls. Samma påstående fick ett medelvärde på 3,54. För det sistnämnda påståendet gjordes också en uppdelning av ägare till huskatter respektive raskatter. Ägare av huskatter fick då ett medelvärde på 3,15 medan motsvarande värde för ägare av raskatter blev 3,87.

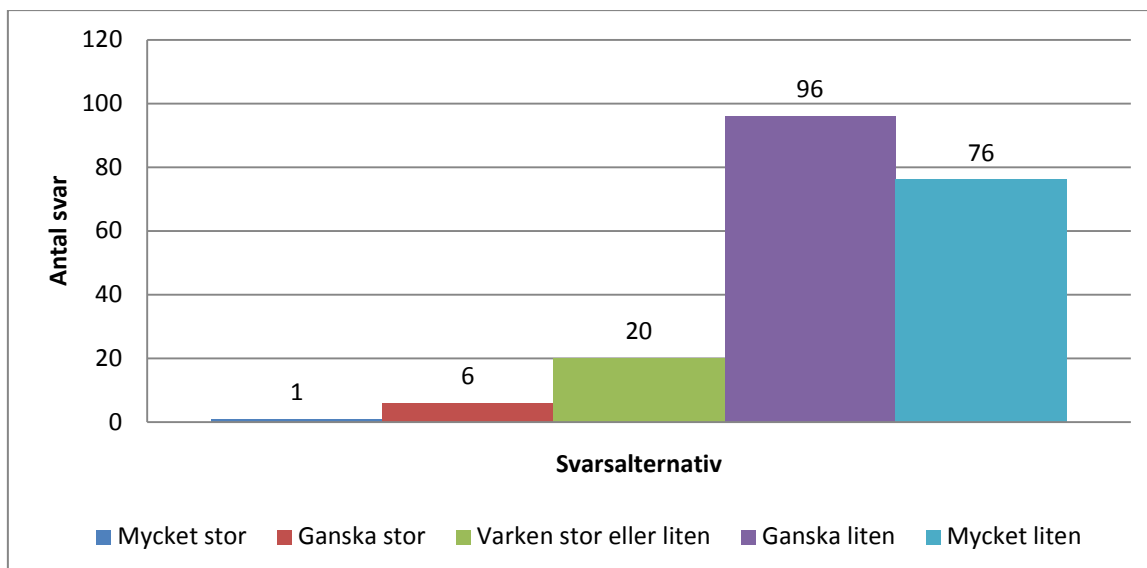
Figur 1. Svartsresultat för fyra stycken påståenden om kattsnuva med svarsalternativ 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt).

121 av 194 (62,4 %) svarande trodde att risken för att en ovaccinerad katt ska drabbas av kattsnuva är mycket stor (11,9 %) eller ganska stor (50,5 %). 30,9 % svarade att risken varken är stor eller liten (Fig. 2).

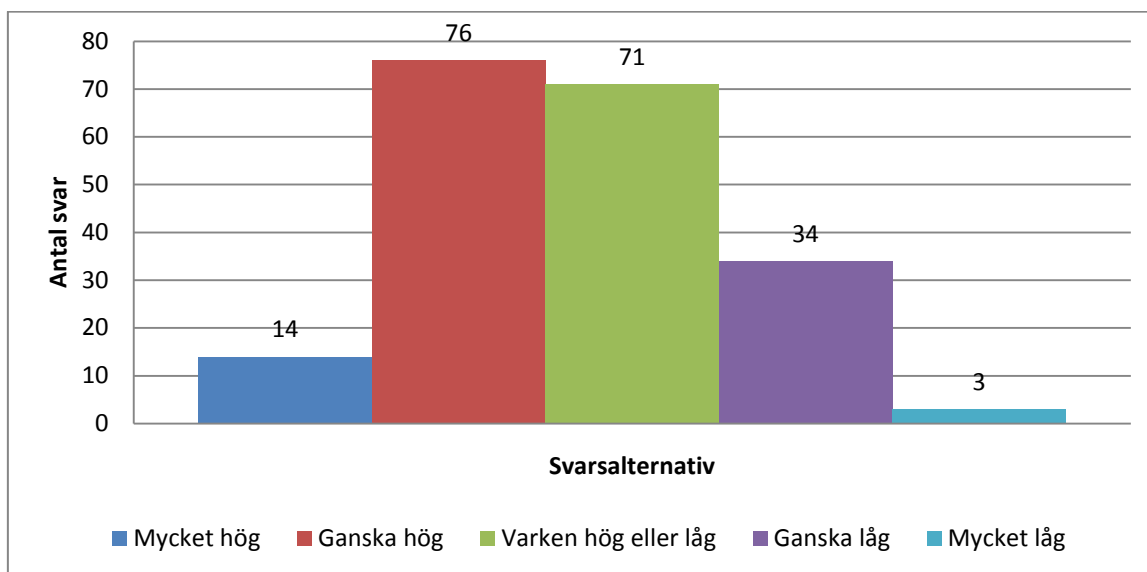
Figur 2. Svartsresultat för frågan "Hur stor eller liten tror du risken är att en ovaccinerad katt ska drabbas av kattsnuva?"

I jämförelse svarade 172 av 199 (86,4 %) att risken för att en vaccinerad katt ska drabbas av kattsnuva är mycket eller ganska liten (Fig. 3).

Figur 3. Svaresresultat för frågan "Hur stor eller liten tror du risken är att en vaccinerad katt ska drabbas av kattsnuva?"

En klar majoritet, 186 av 197 (94,4 %), trodde att vaccination ger ett mycket bra (33,0 %) eller ganska bra (61,4 %) skydd mot kattsnuva. På frågan om dödlighet i kattsnuva tros vara hög eller låg var de två populäraste alternativen ganska hög (38,4 %) och varken hög eller låg (35,9 %) (Fig. 4).

Figur 4. Svaresresultat för frågan "Hur hög eller låg tror du att dödligheten i kattsnuva är?"

När de svarande ombads kryssa i vilka av de angivna faktorer som påverkat deras beslut att vaccinera mot kattsnuva var de tre vanligaste faktorerna att vaccination anses vara en självklarhet, viljan att skydda sin katt mot sjukdom och tron att vaccination ger ett gott skydd mot sjukdom (Tab. 1). De svarande kunde även skriva till fler faktorer än de angivna och några som angavs var att katten avlades på eller att kattungar fanns i hemmet, att katten var vaccinerad vid köpet, att vaccination krävdes för att försäkringen ska gälla samt att den svarande läst i böcker och på internet att katter bör vaccineras.

Tabell 1. De som vaccinerat sin katt mot kattsnuva någon gång under de senaste 3 åren ombads kryssa i vilka faktorer som påverkade deras beslut. Det gick att välja mer än ett alternativ.

Faktorer som påverkade beslutet att vaccinera.	Antal svar	Antal svar i %
Jag tycker att vaccination är en självklarhet.	148	20,4 %
Jag vill skydda min katt mot sjukdom.	144	19,8 %
Jag tror att vaccination ger ett gott skydd mot sjukdom.	118	16,3 %
Jag tror att sjukdomen är allvarlig.	78	10,7 %
Jag vill skydda andra katter i samhället mot sjukdom.	60	8,3 %
Jag måste vaccinera min katt för att få delta på utställning/annan aktivitet/besöka kattpensionat.	52	7,2 %
Jag har blivit rekommenderad av min veterinär eller annan djurhälsopersonal att vaccinera.	44	6,1 %
Jag har blivit rekommenderad av min katts uppfödare att vaccinera.	36	5,0 %
Jag tror att det är stor risk att min katt ska utsättas för smitta.	23	3,2 %
Jag har blivit rekommenderad av bekanta att vaccinera.	12	1,7 %
Annat	11	1,5 %

De som inte hade vaccinerat sin katt mot kattsnuva någon gång under de senaste 3 åren ombads kryssa i vilka faktorer som påverkat detta beslut. Den vanligaste faktorn var tron att risken för att katten ska utsättas för smitta är liten (Tab. 2). Faktorer som de svarande själva skrev till var att katten har blivit sjuk av vaccin tidigare, att katten är gammal och att det är en innekatt.

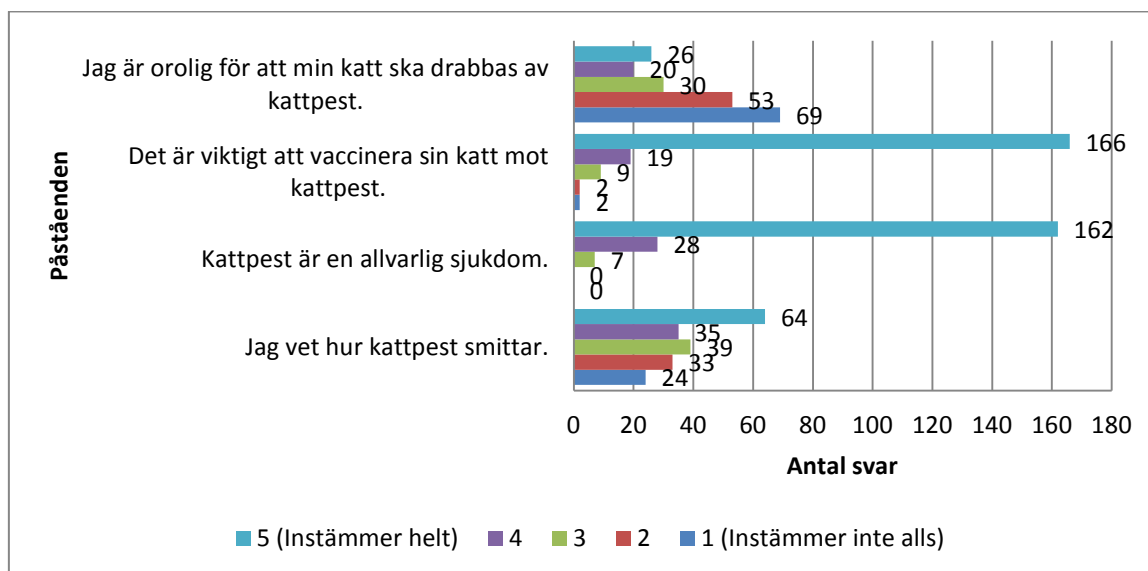
Tabell 2. De som inte vaccinerat sin katt mot kattsnuva någon gång under de senaste 3 åren ombads kryssa i vilka faktorer som påverkade deras beslut. Det gick att välja mer än ett alternativ.

Faktorer som påverkade beslutet att inte vaccinera.	Antal svar	Antal svar i %
Jag tror risken för att min katt ska smittas är liten.	9	28,1 %
Jag har glömt bort.	5	15,6 %
Jag är rädd för biverkningar.	4	12,5 %
Annat	4	12,5 %
Jag tror att förra vaccinationen fortfarande skyddar mot sjukdom.	3	9,4 %

Jag vill inte utsätta min katt för den stress ett veterinärbesök inklusive bilresa innebär.	2	6,3 %
Jag visste inte att de bör vaccineras.	2	6,3 %
Jag tycker kostnaden är för hög.	1	3,1 %
Jag tror inte att vaccination ger ett bra skydd mot sjukdom.	1	3,1 %
Jag har inte haft tid.	1	3,1 %
Jag tror inte att sjukdomen är så allvarlig.	0	0,0 %
Jag har ingen möjlighet att ta mig till veterinär.	0	0,0 %
Jag tror att min katt är immun mot sjukdom efter naturlig infektion.	0	0,0 %

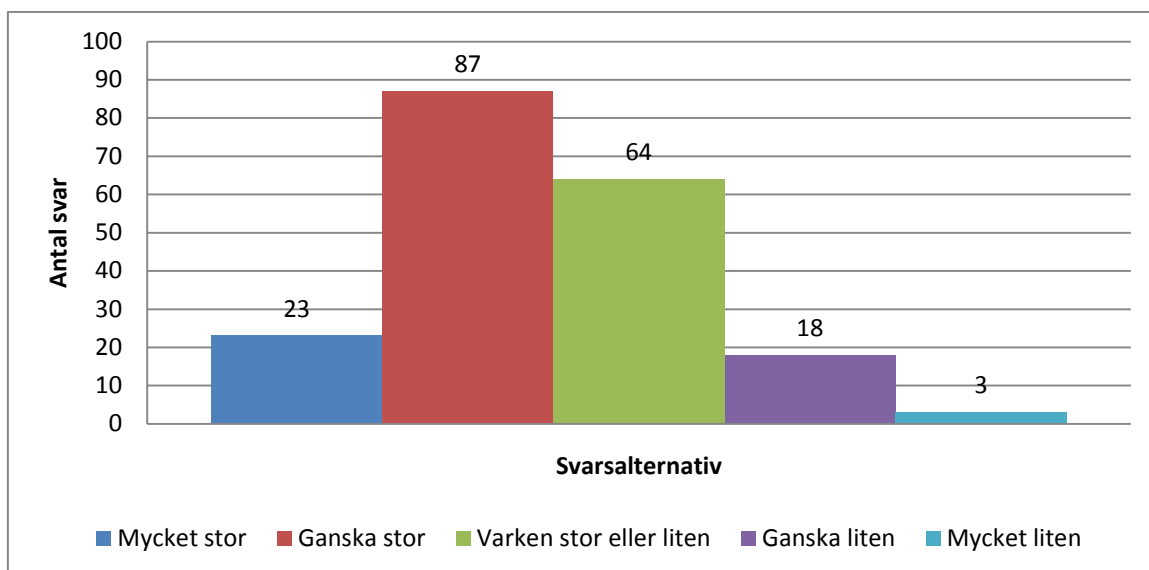
Kattpest

Ett antal påståenden ställdes om kattpest och svarsalternativen var numrerade 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt) (Fig. 5). Påstående ett (*"Jag är orolig för att min katt ska drabbas av kattpest"*) fick ett medelvärde på 2,40. Påstående två (*"Det är viktigt att vaccinera sin katt mot kattpest"*) instämde 83,8 % helt med vilket gav ett medelvärde på 4,74. Påstående tre (*"Kattpest är en allvarlig sjukdom"*) fick ett medelvärde på 4,79 och 82,2 % instämde helt. För påstående fyra (*"Jag vet hur kattpest smittar"*) var svaren mer spridda vilket gav ett medelvärde på 3,42. För samma påstående fick ägare av huskatter ett medelvärde på 3,18 medan ägare av raskatter fick ett medelvärde på 3,62.

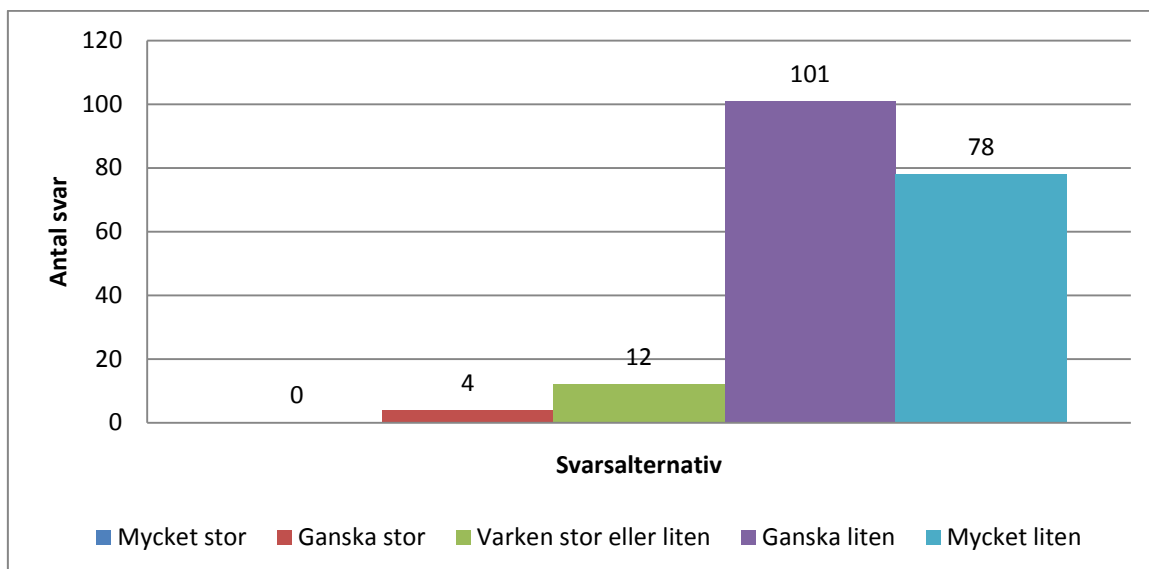
Figur 5. Svarsresultat för fyra stycken påståenden om kattpest med svarsalternativ 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt).

Risken att en ovaccinerad katt ska drabbas av kattpest ansåg 110 av 195 svarande (56,4 %) vara mycket stor (11,8 %) eller ganska stor (44,6 %). 32,8 % ansåg att risken varken var stor eller liten (Fig. 6).

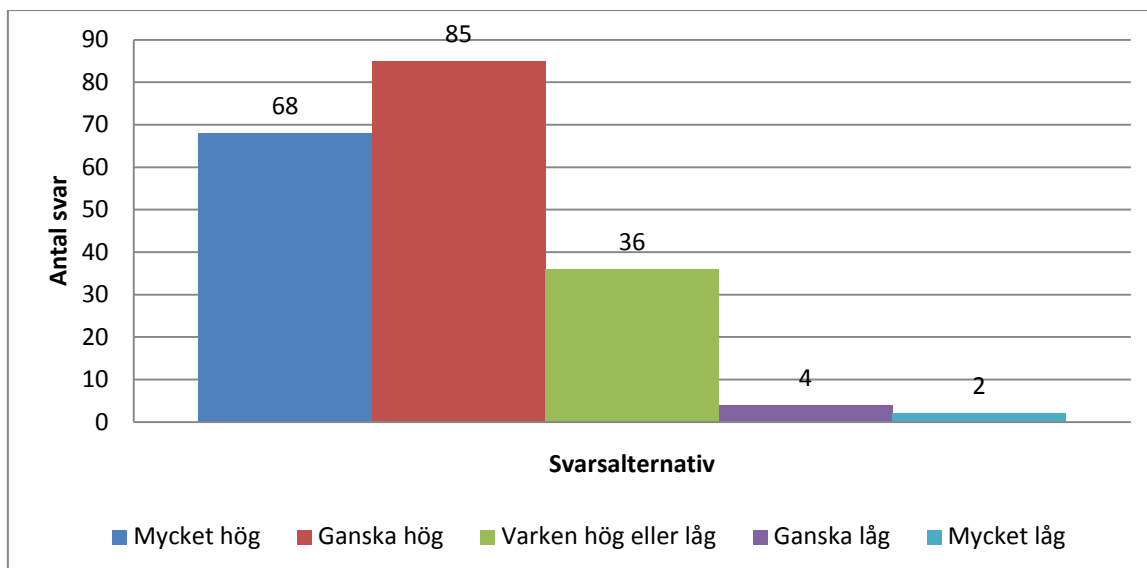
Figur 6. Svaresresultat för frågan "Hur stor eller liten tror du risken är att en ovaccinerad katt ska drabbas av kattpest?"

För en vaccinerad katt ansåg 179 av 195 (91,8 %) att risken för att drabbas av kattpest var mycket liten eller ganska liten (Fig. 7).

Figur 7. Svaresresultat för frågan "Hur stor eller liten tror du risken är att en vaccinerad katt ska drabbas av kattpest?"

En klar majoritet av de svarande, 191 av 195 (98,0 %), trodde att vaccination ger ett mycket bra (42,6 %) eller ganska bra (55,4 %) skydd mot kattpest. Dödligheten i kattpest troddes framför allt vara ganska hög (43,6 %) eller mycket hög (34,9 %). 18,5 % svarade att dödligheten varken är hög eller låg (Fig. 8).

Figur 8. Svaresresultat för frågan ”Hur hög eller låg tror du att dödligheten i kattpest är?”

De svarande ombads kryssa i vilka faktorer som påverkade deras beslut att vaccinera mot kattpest. De fyra vanligaste faktorerna var att vaccination anses vara en självklarhet, viljan att skydda sin katt mot sjukdom, tron att vaccination ger ett gott skydd och uppfattningen att sjukdomen är allvarlig (Tab. 3). De svarande kunde även lägga till egna faktorer och dessa var de samma som för kattsnuva förutom en svarande som påpekade att dennes katt levde nära en kattkoloni och därmed utsattes för mycket högt smittryck.

Tabell 3. De som vaccinerat sin katt mot kattpest någon gång under de senaste 3 åren ombads kryssa i vilka faktorer som påverkade deras beslut. Det gick att välja mer än ett alternativ.

Faktorer som påverkade beslutet att vaccinera.	Antal svar	Antal svar i %
Jag tycker att vaccination är en självklarhet.	149	19,6 %
Jag vill skydda min katt mot sjukdom.	146	19,2 %
Jag tror att vaccination ger ett gott skydd mot sjukdom.	123	16,2 %
Jag tror att sjukdomen är allvarlig.	112	14,8 %
Jag vill skydda andra katter i samhället mot sjukdom.	64	8,4 %
Jag måste vaccinera min katt för att få delta på utställning/annan aktivitet/besöka kattpensionat.	51	6,7 %
Jag har blivit rekommenderad av min veterinär eller annan djurhälsopersonal att vaccinera.	42	5,5 %
Jag har blivit rekommenderad av min katts uppfödare att vaccinera.	36	4,7 %
Jag tror att det är stor risk att min katt ska utsättas för smitta.	18	2,4 %

Jag har blivit rekommenderad av bekanta att vaccinera.	12	1,6 %
Annat	6	0,8 %

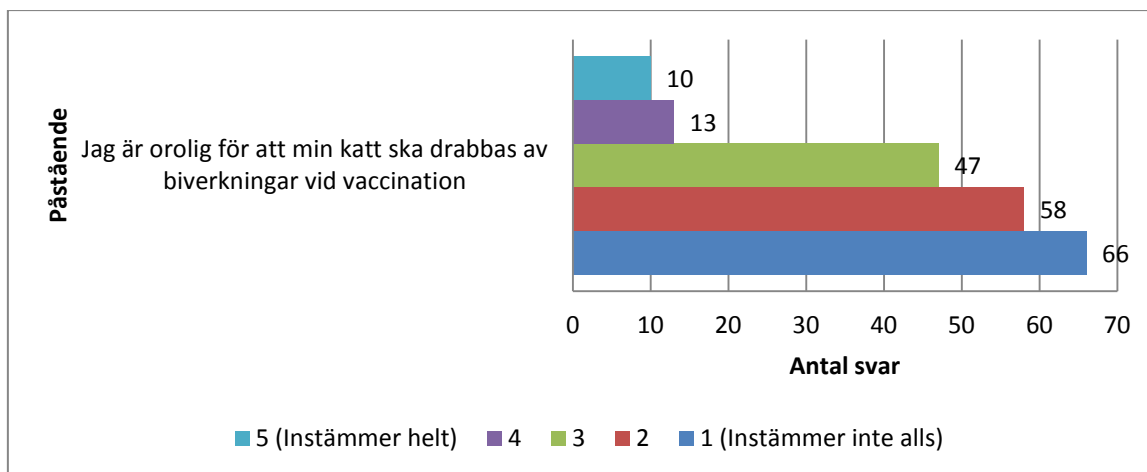
Även de som inte hade vaccinerat sin katt mot kattpest någon gång under de senaste 3 åren ombads kryssa i vilka faktorer som påverkat det beslutet. Den vanligaste faktorn var tron att risken att katten ska utsättas för smitta är liten (Tab. 4). De faktorer som de svarande själva skrev till var de samma som för kattsnuva, förutom en svarande som uppgav att han eller hon hört att vaccination mot kattpest endast behöver göras vid utlandsresa.

Tabell 4. De som inte vaccinerat sin katt mot kattpest någon gång under de senaste 3 åren ombads kryssa i vilka faktorer som påverkade deras beslut. Det gick att välja mer än ett alternativ.

Faktorer som påverkade beslutet att inte vaccinera.	Antal svar	Antal svar i %
Jag tror risken för att min katt ska smittas är liten.	9	31,0 %
Annat	5	17,2 %
Jag har glömt bort.	4	13,8 %
Jag är rädd för biverkningar.	4	13,8 %
Jag vill inte utsätta min katt för den stress ett veterinärbesök inklusive bilresa innebär.	2	6,9 %
Jag visste inte att de bör vaccineras.	2	6,9 %
Jag tror att förra vaccinationen fortfarande skyddar mot sjukdom.	1	3,4 %
Jag tycker kostnaden är för hög.	1	3,4 %
Jag har inte haft tid.	1	3,4 %
Jag tror inte att vaccination ger ett bra skydd mot sjukdom.	0	0,0 %
Jag tror inte att sjukdomen är så allvarlig.	0	0,0 %
Jag har ingen möjlighet att ta mig till veterinär.	0	0,0 %
Jag tror att min katt är immun mot sjukdom efter naturlig infektion.	0	0,0 %

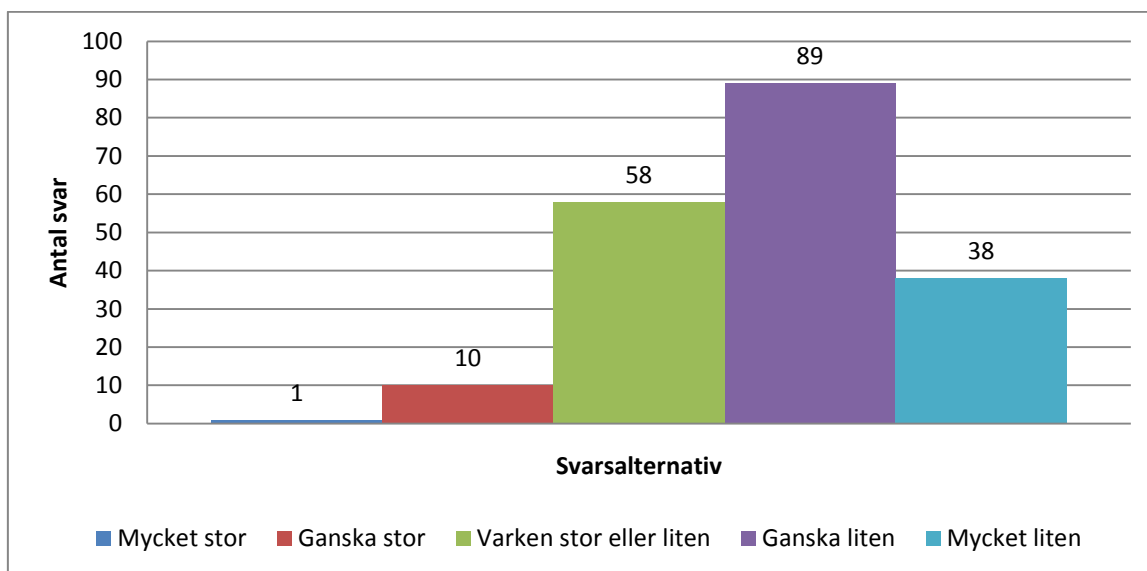
Biverkningar

Påståendet ”*Jag är orolig för att min katt ska drabbas av biverkningar vid vaccination*” med svarsalternativ 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt) fick ett medelvärde på 2,19. 34,0 % av de svarande instämde inte alls medan 5,2 % instämde helt (Fig. 9).

Figur 9. Svaresresultat för ett påstående om vaccinationsbiverkningar med svarsalternativ 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt).

Risken för biverkningar vid vaccination ansågs vara ganska liten av 45,4 %. 29,6 % svarade att risken varken är stor eller liten medan 19,4 % svarade att risken är mycket liten (Fig. 10).

Figur 10. Svaresresultat för frågan "Hur stor eller liten tror du risken för biverkningar vid vaccination är?"

Övrigt

De flesta övriga kommentarer/synpunkter som lämnades var ytterligare information om bakgrund, t.ex. kattens exakta ålder, antalet katter i hushållet, hur mycket tid katten spenderar inne respektive ute, ev. uppfödning etc. samt förklaringar till hur den svarande resonerat kring vissa frågor. Önskemål framfördes om att kunna svara för fler katter, att kunna uppge om flerkatthushåll eller inte, att kunna uppge hur stor kattvana den svarande har etc.

Övriga kommentarer som lämnades var bland annat att olika veterinärer ger olika vaccinationsrekommendationer, att kombinationsvaccin används för ofta istället för bara vaccin mot kattsnuva, att det är billigare att vaccinera än kostnaden som uppstår om katten blir sjuk, att såväl djur som människor kan få allvarliga biverkningar av vaccin, att många

verkar tro att innekatter inte behöver vaccineras, att vaccination ibland anses vara "snobberi", att det vid vaccinationstillfället bör informeras om att vaccination mot kattsnuva inte ger fullt skydd, att katter har dött av att sprutan har satts in fel och att önskemål finns om att erfaren personal utför vaccinationen samt att veterinärer ibland upplevs ha dålig kunskap om vaccinationsbiverkningar. Även en del lyckönskningar till skrivandet av arbetet lämnades.

DISKUSSION

Material och metod

En webbenkät valdes för att det är en enkel, billig och effektiv metod att samla och analysera data, vilket gör den lämplig för studenter (Rhodes *et al.*, 2003). En felkälla är att deltagarna inte väljs genom slumpmässigt urval utan de bestämmer själva om de ska delta eller inte, ett problem som finns även vid t.ex. pappersenkäter och telefonintervjuer. Andra felkällor är att ansvarig utgivare inte kan kontrollera att samma person inte deltar flera gånger, att det inte går att kontrollera om respondenten svarar sanningsenligt samt att alla hushåll inte har tillgång till dator och internet (Rhodes *et al.*, 2003; Braunsberger *et al.*, 2007).

Initialt var tanken att enkäten endast skulle spridas via djuraffärer för att på så sätt nå ut till kattägare med olika sorters bakgrund och kunskapsnivå. Den extremt låga svarfrekvensen gjorde dock att enkäten senare också publicerades i två internetforum. Medlemmar i ett kattinriktat internetforum kan eventuellt misstänkas vara mer intresserade av katter, och därmed ha mer kunskap om kattens sjukdomar och vaccination, jämfört med den genomsnittliga kattägaren. Uppfödare, vars katter lever i en annorlunda miljö jämfört med den genomsnittliga katten och som får antas ha goda kunskaper om katter, kan också vara överrepresenterade, vilket kan påverka resultatet. Det finns dock ingen forskning på huruvida medlemmar i ämnesrelaterade forum har mer eller mindre kunskap om ämnet i fråga, vilket gör att misstanken varken kan bekräftas eller förkastas.

Det är omöjligt att säga hur många som besvarade enkäten efter att ha hittat länken via djuraffärer respektive forum men svarsfrekvensen ökade betydligt efter att länken publicerades i forumen, vilket kan tyda på att majoriteten av deltagarna rekryterades den vägen. Det hade varit intressant att kunna jämföra resultaten mellan de båda grupperna, en fråga om hur den svarande hittade enkäten hade kunnat inkluderas.

Inga korsreferenser krävdes för att besvara frågeställningarna. Korsreferenser är dock intressanta för att upptäcka nya samband samt för att kontrollera om resultatet skiljer sig mellan olika grupper där den ena gruppen är överrepresenterad. På grund av arbetets sidbegränsning gjordes endast ett fåtal korsreferenser, det hade varit möjligt att göra betydligt fler och på så sätt fördjupa resultatet ytterligare.

Resultat

Vad har kattägare och katter för bakgrund

En klar majoritet (94 %) av de som svarade på enkäten var kvinnor. Rhodes *et al.* (2003) slår fast att kvinnor är mer benägna att delta i web-baserade undersökningar jämfört med män. Kvinnor är också kattägare i större utsträckning än vad män är (Murray *et al.*, 2010). Åldern på deltagarna varierade men kattägare över 61 år och under 18 år var ovanligare. En brittisk studie (Murray *et al.*, 2010) visade att personer över 64 års ålder är mindre benägna att ha katt.

Enligt resultatet är katter som får vistas ute i minoritet (25,6 %). Ström Holst och Frössling (2009) genomförde en svensk studie som visade att 25 % av deltagarna lät en eller flera av sina katter vistas ute, dock är det här viktigt att påpeka att endast uppfödare av raskatter deltog i studien, vilket gör att resultatet ej kan anses representera Sveriges kattpopulation i allmänhet. I Storbritannien uppgavs 87 % av katterna ha tillgång till utevistelse enligt en telefonundersökning, medan 9 % levde endast inomhus (Murray *et al.*, 2009). En intressant jämförelse kan göras med en web-baserad enkät där istället 79 % av de brittiska katterna uppgavs få möjlighet att vistas ute medan 21 % var strikta innekatter (Habacher *et al.*, 2010). Detta kan vara ett tecken på att personer som väljer att delta i en web-baserad enkät är mer benägna att hålla sina katter inomhus.

Fördelningen huskatt respektive raskatt var jämn enligt enkätens resultat. Antalet katter i Sverige beräknades år 2006 vara cirka 1,1–1,4 miljoner (fördelat på cirka 730 000 hushåll) och av dessa var 13,4 % renrasiga katter. (Statistiska Centralbyrån, 2006). Raskatter är i denna studie därmed kraftigt överrepresenterade jämfört med samhället i stort.

Resultatet i denna enkätstudie bör därmed inte helt utan eftertanke appliceras på svenska kattägare i allmänhet då urvalet ej är helt representativt för samhället i stort.

Vad har svenska katter för vaccinationsstatus

En klar majoritet (>95 %) av deltagarna i enkäten uppgav att deras katter har blivit vaccinerade mot kattpest och kattsnuva någon gång under kattens livstid, och >89 % uppgav att katten har blivit vaccinerad någon gång under de senaste 3 åren. Att svenska katter vaccineras i så pass hög utsträckning var ett positivt och något oväntat resultat. Det ska dock has i åtanke att detta resultat endast baseras på den information djurägaren själv har uppgivit. Inga kontroller har gjorts för att styrka att katternas vaccinationsstatus stämmer. Samtliga 264 deltagare i en svensk studie av Ström Holst och Frössling (2009) uppgav att de vaccinerar regelbundet mot kattsnuva och kattpest, dock måste här påpekas att endast uppfödare av raskatter deltog, vilket gör att resultatet främst bör ses som representativt för den specifika gruppen.

Att resultatet kommer från en web-enkät bör också beaktas. I Storbritannien var enligt en telefonundersökning 58 % av katterna vaccinerade (Murray *et al.*, 2009) jämfört med 69 % i en web-enkät (Habacher *et al.*, 2010). Personer som vaccinerar sina katter kan misstänkas vara mer benägna att delta i en web-enkät om vaccination jämfört med någon som inte vaccinerar sin katt.

Habacher *et al.* (2010) kunde ej påvisa att sannolikheten att en katt har blivit vaccinerad är olika för hus- och raskatter. Resultatet i denna studie indikerar dock att det finns en skillnad och att raskatter vaccineras i större utsträckning än huskatter. På grund av arbetets begränsade omfattning har ingen statistisk analys genomförts för att kontrollera om skillnaden är signifikant. Det ska has i åtanke att raskatter är överrepresenterade i denna studie.

Vaccinationsstatusen på våra svenska katter bör utifrån dessa eventuella felkällor antas vara något lägre än vad resultatet visar. Till detta tillkommer att det finns ett okänt antal övergivna och förvildade katter i Sverige, och att dessa individer kan antas vara ovaccinerade.

Hur viktigt tycker kattägare det är att vaccinera mot kattsnuva och kattpest

Resultatet visar att kattägare tycker det är mycket viktigt att vaccinera sin katt både mot kattsnuva och kattpest. Det ansågs vara något viktigare att vaccinera mot kattpest.

Habacher *et al.* (2010) slog fast att vaccination rent generellt ansågs vara viktigt av brittiska kattägare. Inga tidigare studier om hur viktigt vaccination anses vara för svenska kattägare har påträffats. Resultatet här tyder dock på att vaccination har en stark ställning bland svenska kattägare och kan till viss del förklara den höga andelen vaccinerade katter.

Hur allvarliga sjukdomar tror kattägare att kattsnuva och kattpest är

Kattpest anses vara en allvarligare sjukdom än kattsnuva, båda anses dock vara allvarliga. Dödligheten tros vara högre i kattpest än kattsnuva. Det kan spekuleras i möjligheten att en sjukdom som innehåller namnet "pest" automatiskt uppfattas som allvarligare än en sjukdom med namnet "snuva" på grund av de associationer som görs med mänskliga sjukdomar. Pest är en sjukdom som på humansidan är mycket allvarlig med hög dödlighet medan snuva är synonymt med förkylning, som av de flesta anses vara ofarligt. Detta kan innebära att även personer som inte har någon kunskap om kattsnuva och kattpest drar slutsatsen att det sistnämnda är allvarligare.

Habacher *et al.* (2010) visar att en kattägares uppfattning om hur allvarlig en sjukdom är var en viktig faktor i beslutet att vaccinera eller inte, där katter ägda av personer som ansåg att sjukdomen var mycket allvarlig var vaccinerade i en signifikant större utsträckning. På humansidan har liknande resultat kunnat ses. Om en sjukdom uppfattas som allvarlig och farlig för individen blir denne mer benägen att vaccinera sig själv och sina barn (Flood *et al.*, 2010; Bish *et al.*, 2011; Nguyen *et al.*, 2011). Om sjukdomen däremot uppfattas som ofarlig minskar sannolikheten för vaccination (Brown *et al.*, 2010). Om arbetets resultat tolkas utefter de premisserna så bör svenska kattägare vara mycket benägna att vaccinera sina katter.

Vet kattägare hur kattsnuva och kattpest smittar

Resultatet visar att kattägare har väldigt spridd kunskap om hur kattsnuva och kattpest smittar. En majoritet uppger att de har kunskap i ämnet, men många uppger också att de inte vet hur sjukdomarna smittar. Att veta hur en sjukdom smittar kan ha en stor påverkan på hur benägen en individ är att vaccinera, eftersom kunskapen om *hur* en sjukdom smittar också påverkar hur stor *risk* för att smittas uppfattas. Habacher *et al.* (2010) visar att kattägare ofta har lite kunskap om vilka sjukdomar som det går att vaccinera mot. Dessa kan också misstänkas ha lite kunskap om sjukdomarna i sig, och därmed lite kunskap om hur de smittar.

Resultatet kan ses som en indikation på att kattägare behöver mer information om kattsnuva och kattpest, något som passar utmärkt att ge dem när de kommer med sin katt för att vaccinera. Coe *et al.* (2008) visar på att djurägare förväntar sig att bli informerade om djurets behandlingar och hälsa. Djursjukskötaren har vid vaccinationstillfället en möjlighet och ett ansvar att förklara *varför* katten vaccineras, *mot vad*, och *hur* vaccinet fungerar. Djurägaren får samtidigt en chans att ställa frågor direkt om något verkar oklart, samt uttrycka eventuell oro. Coe *et al.* (2008) tar också upp att djurägare önskar och förväntar sig att få informationen i mer än en form. En idé kan vara att dela ut en broschyr till djurägare vid vaccinationstillfället innehållande översiktlig information om kattsnuva och kattpest, hur vaccinet fungerar, vilka eventuella biverkningar som kan uppstå, vaccinationsintervall etc. Broschyren skulle även kunna delas ut till nyblivna kattägare som ännu inte har bestämt sig för att vaccinera eller inte, t.ex. om de kommer och besiktigar eller kastrerar sin katt, för att hjälpa dem att få korrekt information att basera sitt beslut på. Informationen kan också finnas tillgänglig på klinikens hemsida för att på så sätt även nå kattägare som inte besöker kliniken.

Resultatet visar att det finns en skillnad mellan ägare av hus- respektive raskatter avseende kunskap om hur sjukdomarna smittar då ägare av raskatter uppger sig ha mer kunskap. Ingen statistisk analys har gjorts för att kontrollera om denna skillnad är signifikant. Eftersom ägare av raskatter är överrepresenterade i detta material kan den generella kunskapen om hur sjukdomarna smittar misstänkas vara lägre i verkligheten än vad resultatet visar. Det ska också has i åtanke att resultatet endast baseras på kattägarens egen uppfattning om hur goda kunskaper denne har, inga kontroller har gjorts för att se att kunskapen är korrekt.

Hur gott skydd tror kattägare att vaccination mot kattsnuva och kattpest ger

Vaccination anses ge ett gott skydd mot båda sjukdomarna, men något bättre mot kattpest. Att vaccination mot kattsnuva skulle uppfattas som så pass effektivt som resultatet visar, och att skillnaden mellan hur effektivt vaccination mot kattsnuva respektive kattpest anses vara inte är större, var något överraskande. Vaccination mot kattsnuva skyddar inte mot infektion och katten kan få symptom och/eller smitta andra katter. Det kan vara så att det saknas kunskap bland kattägare om att vaccination mot kattsnuva inte ger ett lika bra skydd som vaccination mot kattpest. Enligt rekommendationer från SVA (Windahl & Ingman, 2009) ska kattägaren alltid informeras om detta vid vaccinationstillfället. Detta är något som kan misstänkas ibland glöms bort i praktiken men förhoppningsvis kan detta förbättras i och med att djursjukskötare får ett större ansvar vid vaccinationer jämfört med den tidigare yrkesgruppen djursjukvårdare. Även här skulle en broschyr kunna vara till hjälp.

Frågorna i enkäten ("Hur bra eller dåligt skydd tror du att vaccination mot ... ger") kan också ha tolkats olika. Frågorna utvecklar inte huruvida vaccination anses skydda helt mot infektion (inklusive symptomfri infektion) eller endast symptom, och huruvida vaccination påverkar graden av symptom, vilket betyder att svarsalternativen kan ha haft olika innebörd för olika deltagare.

Att kattägare tror att vaccination är effektivt gör dem mer benägna att vaccinera vilket till viss del kan förklara det höga antalet vaccinerade katter som påvisats i resultatet. Forskning på humansidan visar att uppfattningen att ett vaccin har låg effektivitet minskar benägenheten att vaccinera (Brown *et al.*, 2010) medan uppfattningen att ett vaccin är effektivt i sitt skydd ökar sannolikheten för vaccination (Bish *et al.*, 2011).

Hur stor tror kattägare risken är att deras katt ska drabbas av kattsnuva eller kattpest

Enligt resultatet tror kattägare att risken att en vaccinerad katt ska drabbas av någon av sjukdomarna i fråga är liten. En ovaccinerad katt anses löpa betydligt större risk att bli sjuk, vilket också det pekar på att vaccination anses vara en effektiv metod för att skydda sin katt mot sjukdom. Kattägare är ungefär lika oroliga för att katten ska drabbas av kattsnuva som för kattpest.

Hur stor risk det anses vara att smittas av en sjukdom har på humansidan visat sig vara en avgörande faktor i beslutet att vaccinera eller inte. En uppfattad låg smittrisk leder till att sannolikheten för vaccination minskar (Brown *et al.*, 2010; Bish *et al.*, 2011) medan en uppfattad hög smittrisk ökar sannolikheten för vaccination (Flood *et al.*, 2010; Nguyen *et al.*, 2011). Den enda studie som har gjorts på kattägare kunde dock inte visa något tydligt samband mellan kattägarens uppfattning om smittrisk och kattens vaccinationsstatus (Habacher *et al.*, 2010). En anledning kan tänkas vara att andra faktorer väger tyngre och att den uppfattade smittrisken därmed inte är avgörande. Att ovaccinerade katter anses löpa större risk att smittas torde dock inte vara något som minskar sannolikheten för vaccination.

Vilka faktorer påverkar beslutet att vaccinera mot kattsnuva och kattpest

Resultatet visar att de vanligaste faktorerna som påverkade beslutet att vaccinera var att vaccination anses vara en självklarhet, tron att vaccination ger ett gott skydd mot sjukdom, viljan att skydda sin katt mot sjukdom samt uppfattningen att sjukdomen är allvarlig. Samma faktorer har setts på humansidan (Brown *et al.*, 2010; Flood *et al.*, 2010; Bish *et al.*, 2011; Nguyen *et al.*, 2011). Att så pass många uppger att de ser vaccination som en självklarhet tyder på att vaccination har en stark ställning bland svenska kattägare. Det kan också vara en indikation på att en del kattägare inte reflekterar över *varför* de vaccinerar utan gör det för att det är ”något som bara ska göras”.

Vilka faktorer påverkar beslutet att inte vaccinera mot kattsnuva och kattpest

Enligt resultatet var den vanligaste faktorn som påverkade beslutet att inte vaccinera uppfattningen att risken för att katten ska smittas är liten. Antalet svarande på denna fråga var dock mycket lågt eftersom de flesta katter i enkäten var vaccinerade, vilket gör att resultatet ej bör ligga till grund för några slutsatser.

Hur stor tror kattägare att risken för biverkningar är vid vaccination mot dessa sjukdomar

En majoritet av deltagarna är inte oroliga för biverkningar vid vaccination och en majoritet tror också att risken för biverkningar är liten. Detta stämmer överens med resultat från Habacher *et al.* (2010) som visade att kattägare generellt inte var oroad över vaccinets säkerhet vid vaccination. Rädsla för biverkningar är på humansidan en starkt bidragande faktor till valet att inte vaccinera (Brown *et al.*, 2010; Bish *et al.*, 2011; Nguyen *et al.*, 2011). Att det inte verkar finnas någon utspridd rädsla för biverkningar bland svenska kattägare bidrar även det till en ökad benägenhet att vaccinera.

Slutsats

Utifrån de premisser som ses på humansidan (d.v.s. att om individen anser sig löpa stor risk att bli smittad, om sjukdomen uppfattas som allvarlig, om vaccination tros ge ett gott skydd samt om risken för biverkningar anses vara liten, ökar benägenheten att vaccinera) ger resultatet från denna studie en stark indikation på att svenska kattägare har en överlag positiv inställning till vaccination och är mycket benägna att vaccinera sina katter. Fler liknande studier behöver dock göras för att säkert kunna bekräfta eller förkasta resultatet. Intressant vore om en framtida studie även lägger större fokus på att undersöka hur mycket kunskap om sjukdomar och vaccination kattägare har i allmänhet, och vilka metoder som kan vara lämpliga att använda för att utöka denna kunskap. Vid framtida studier bör åtgärder vidtas för att få ett urval mer representativt för hela samhället.

Vaccination är en bidragande faktor till god djuromvårdnad. Resultatet från denna studie kan hjälpa djursjukskötare att få en inblick i hur kattägare tycker och tänker kring vaccination, och vilka kunskaper som finns eller saknas, och därmed underlätta kommunikationen. Coe *et al.* (2008) pekar på vikten av kunskap om djurägarens perspektiv för en god kommunikation. Det får dock inte glömmas bort att varje djurägare är en egen individ och har ett perspektiv som kan skilja sig från mängden.

Vaccination verkar redan ha en stark ställning bland svenska kattägare men genom att bli bättre på, och inse vikten av, att informera och kommunicera om sjukdomar och vaccination kan den befästas ytterligare. Det ger en ökad djurvälstånd både för den enskilda katten och för kattpopulationen som helhet.

POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING

Att vaccinera mot kattsnuva och kattpest kan bespara den enskilda katten onödigt lidande men kan även skydda kattpopulationen som helhet mot smitta. Vaccination kan därför anses bidra till en god djuromvårdnad. Den legitimerade djursjukskötaren kan genom att ha en god kommunikation med kattägare förklara varför denne bör vaccinera sin katt. En god kommunikation kräver en förståelse för motpartens perspektiv och detta arbete syftar därför till att undersöka svenska kattägars inställning till vaccination mot kattsnuva och kattpest.

Vaccination innebär att kroppen tillförs ett antigen från en sjukdomsframkallande mikroorganism, t.ex. ett virus, för att stimulera immunförsvaret till att utlösa en immunreaktion riktad mot just det antigenet. Lymfocyterna i blodet börjar dela sig och det skapas dels plasmaceller som jobbar för att oskadliggöra antigenet och dels minnesceller som fortsätter att cirkulera i blodet i flera år. Om kroppen vid ett senare tillfälle blir naturligt infekterad av samma antigen aktiveras minnescellerna och immunförsvaret reagerar då snabbare och kraftigare än det skulle gjort annars. Förhoppningen är att vaccinationen ska göra immunförsvaret så pass effektivt att ingen sjukdom uppstår eller att symptomen åtminstone blir lindriga.

Kattsnuva är ett samlingsnamn för sjukdomssymptom i de övre luftvägarna på katt som kan orsakas av flera olika virus och bakterier. Vaccin mot kattsnuva innehåller antigen mot två av dessa virus, nämligen kattens herpesvirus och kattens calicivirus. De vanligaste symptomen som ses vid kattsnuva är att det rinner från ögon och nos, att katten nyser och har feber samt vägrar äta. Kattungar får ofta kraftigare symptom än vuxna katter. Katten kan vara infekterad utan att visa några symptom men kan ändå föra smittan vidare. Grundvaccination mot kattsnuva rekommenderas ske när katten är 7-8 veckor, 12 veckor och 1 år gammal och därefter varje till var tredje år beroende på hur mycket kontakt den har med andra katter. Vaccination skyddar inte mot infektion men anses lindra symptomen.

Kattpest orsakas av kattens panleukopenivirus, ett virus som kan överleva flera månader ute i miljön. Katten kan därmed smittas utan att den träffar andra katter. De vanligaste symptomen är kräkningar, diarré, buksmärtor och feber. Kattungar löper större risk att smittas och får också ofta allvarligare symptom än vuxna katter. En infekterad katt fortsätter bära på viruset i upp till 6 veckor efter tillfrisknandet. Grundvaccination mot kattpest rekommenderas ske när katten är 7-8 veckor, 12 veckor och 1 år gammal och därefter inte oftare än vart tredje år. Vaccination skyddar både mot sjukdom och infektion.

De vanligaste biverkningarna som kan ses vid vaccination mot såväl kattpest som kattsnuva är kräkningar, diarré och nedsatt allmäntillstånd. Ibland kan även klåda, svullnad, feber, injektionsrelaterade tumörer och häлта ses. Även anafylaktisk chock, vilket är en mycket kraftig överkänslighetsreaktion, kan förekomma och kan leda till dödsfall. Cirka 0,7-1,2 fall av vaccinationsbiverkningar rapporteras per 10 000 vaccindoser.

På humansidan finns mycket forskning som kartlägger vad det är som påverkar beslutet att vaccinera eller inte. Om individen anser sig löpa stor risk att bli smittad, om sjukdomen uppfattas som allvarlig, om vaccination tros ge ett gott skydd och om risken för biverkningar anses vara liten, ökar sannolikheten att personen i fråga vaccinerar sig själv och sina barn. Om individen däremot uppfattar risken för att smittas som liten, anser att sjukdomen är mild, tror att vaccination ger ett dåligt skydd och misstänker att risken för biverkningar är hög, ökar sannolikheten att personen i fråga *inte* vaccinerar sig själv och sina barn.

För att undersöka svenska kattägars inställning till vaccination användes i detta arbete en webbenkät där kattägare fick svara på frågor om sina tankar kring kattsnuva och

kattpest samt vaccination mot dessa sjukdomar. Enkäten var öppen mellan den 22 februari och den 22 mars 2012 och totalt kom det in 200 svar.

Resultatet visade att en majoritet (89 %) av katterna uppgavs ha blivit vaccinerade mot kattsnuva respektive kattpest någon gång under de senaste 3 åren samt att raskatter var vaccinerade i en något större utsträckning jämfört med huskatter. Några påståenden ställdes om kattsnuva och kattpest där kattägaren fick välja svarsalternativ 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt). Påståendet "*Jag är orolig för att min katt ska drabbas av kattsnuva respektive kattpest*" fick ett medelvärde på 2,3 respektive 2,4. Påståendet "*Det är viktigt att vaccinera sin katt mot kattsnuva respektive kattpest*" fick ett medelvärde på 4,6 respektive 4,7. Nästa påstående var "*Kattsnuva respektive kattpest är en allvarlig sjukdom*" som fick ett medelvärde på 4,4 respektive 4,8. Det sista påståendet var "*Jag vet hur kattsnuva respektive kattpest smittar*" och för det blev medelvärdet 3,5 respektive 3,4.

62 % av kattägarna trodde att risken för att en *ovaccinerad* katt ska drabbas av *kattsnuva* är mycket eller ganska stor medan 56 % trodde att risken för att en *ovaccinerad* katt ska drabbas av *kattpest* var mycket eller ganska stor. I jämförelse svarade 86 % att risken för att en *vaccinerad* katt ska drabbas av *kattsnuva* är mycket eller ganska liten medan 92 % ansåg att risken för att en *vaccinerad* katt ska drabbas av *kattpest* var mycket eller ganska liten. 94 % trodde att vaccination ger ett mycket eller ganska bra skydd mot *kattsnuva* medan 98 % trodde att vaccination ger ett mycket eller ganska bra skydd mot *kattpest*. På en fråga om hur hög dödligheten i *kattsnuva* tros vara var de två mest förekommande alternativen ganska hög (38 %) och varken hög eller låg (36 %). När samma fråga ställdes om *kattpest* blev de två mest förekommande alternativen ganska hög (44 %) och mycket hög (35 %).

Kattägarna ombads ange vilka faktorer som påverkade dem i deras beslut att vaccinera mot kattsnuva och kattpest. De vanligaste faktorerna för båda sjukdomarna var att vaccination anses vara en självklarhet, tron att vaccination ger ett gott skydd mot sjukdom, viljan att skydda sin katt mot sjukdom samt uppfattningen att sjukdomen är allvarlig. Den vanligaste faktorn som påverkade beslutet att *inte* vaccinera var uppfattningen att risken för att katten ska smittas är liten.

34 % av kattägarna höll inte alls med om påståendet "*Jag är orolig för att min katt ska drabbas av biverkningar vid vaccination*" medan 5 % höll helt med. 65 % trodde att risken för biverkningar är mycket eller ganska liten.

Deltagarna i enkäten var inte helt representativa för samhället i stort så resultatet ska inte betraktas som absolut sanning. Fler studier behövs på området. Resultatet tyder dock på att vaccination anses vara viktigt bland svenska kattägare och att svenska katter vaccineras i stor utsträckning. Det kan eventuellt finnas en brist på kunskap om kattsnuva och kattpest samt vaccination mot dessa sjukdomar, vilket den legitimerade djursjukskötaren kan jobba för att förändra. Genom en bättre kommunikation och ökad kunskap kan vaccinationens starka ställning bland svenska kattägare bekräftas ytterligare, vilket leder till en ökad välfärd för våra katter.

TACK

Jag vill tacka min handledare Christina Friberg för hennes goda råd och engagemang. Tack också till Theres Dahlgren och Patrik Blixt för att de flera gånger har läst mitt arbete och kommit med smarta kommentarer och förslag till förbättring, och tack till de övriga medlemmarna i studiegrupp B för trevliga möten och givande diskussioner. Stort tack till de butiker som lät mig placera ut lappar om min enkät och sist men verkligen inte minst vill jag tacka alla de som tog sig tid och fyllde i enkäten. Tack!

REFERENSER

- Bish, A., Yardley, L., Nicoll, A. och Michie, S. 2011. Factors Associated with Uptake of Vaccination Against Pandemic Influenza: A Systematic Review. *Vaccine*. 29, 6472-6484.
- Braunsberger, K., Wybenga, H. och Gates, R. 2007. A Comparison of Reliability between Telephone and Web-Based Surveys. *Journal of Business Research*. 60, 758-764.
- Brown, K.F., Kroll, J.S., Hudson, M.J., Ramsay, M., Green, J., Long, S.J., Vincent, C.A., Fraser, G. och Sevdalis, N. 2010. Factors Underlying Parental Decisions about Combination Childhood Vaccinations Including MMR: A Systematic Review. *Vaccine*. 28, 4235-4248.
- Coe, J.B., Adams, C.L. och Bonnett, B.N. 2008. A Focus Group Study of Veterinarians' and Pet Owners' Perceptions of Veterinarian-Client Communication in Companion Animal Practice. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 233, 1072-1080.
- Colville, J. 2008. Blood, Lymph, and Immunity. I: Clinical Anatomy and Physiology for Veterinary Technicians (Red. T. Colville & J.M. Bassett). St. Louis, Mosby Elsevier.
- Egenvall, A., Hedhammar, Å., Krönlein, M., Möller, L., Grönvik, K-O., Klingeborn, B., Ström Holst, B. och Englund, L. 2003. Vaccination av Hund och Katt i Sverige. Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap i samarbete med Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Hämtad från http://sva.se/upload/Redesign2011/Pdf/Djurh%c3%a4lsa/Katt/1/vaccination_hund_katt_sverige.pdf, använd 2012-02-19.
- Ejlertsson, G. 2005. Enkäten i Praktiken: En Handbok i Enkätmetodik. Lund, Studentlitteratur.
- Flood, E.M., Rousculp, M.D., Ryan, K.J., Beusterien, K.M., Divino, V.M., Toback, S.L., Sasané, M., Block, S.L., Hall, M.C. och Mahadevia, P.J. 2010. Parents' Decision-Making Regarding Vaccinating Their Children against Influenza: A Web-Based Survey. *Clinical Therapeutics*. 32, 1448-1466.
- Habacher, G., Gruffyd-Jones, T. och Murray, J. 2010. Use of a Web-Based Questionnaire to Explore Cat Owners' Attitudes towards Vaccination in Cats. *Veterinary Record*. 167, 122-127.
- Moore, G.E. och HogenEsch, H. 2010. Adverse Vaccinal Events in Dogs and Cats. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 40, 393-407.
- Murray, J.K., Browne, W.J., Roberts, A., Whitmarsh, A. och Gruffyd-Jones, T.J. 2010. Number and Ownership Profiles of Cats and Dogs in the UK. *Veterinary Record*. 166, 163-168.
- Murray, J.K., Roberts, M.A., Whitmarsh, A. och Gruffyd-Jones, T.J. 2009. Survey of the Characteristics of Cats Owned by Households in the UK and Factors Affecting Their Neutered Status. *Veterinary Record*. 164, 137-141.
- Nguyen, T., Holdt Henningsen, K., Brehaut, J.C., Hoe, E. och Wilson, K. 2011. Acceptance of a Pandemic Influenza Vaccine: A Systematic Review of Surveys of the General Public. 2011:4, 197-207.
- Radford, A.D., Addie, D., Belák, S., Boucraut-Baralon, C., Egberink, H., Frymus, T., Gruffydd-Jones, T., Hartmann, K., Hosie, M.J., Lloret, A., Lutz, H., Marsilio, F., Grazia Pennisi, M., Thiry, E., Truyen, U. och Horzinek, M.C. 2009. Feline Calicivirus Infection: ABCD Guidelines on Prevention and Management. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 11, 556-564.

- Rhodes, S.D., Bowie, D.A. och Hergenrather, K.C. 2003. Collecting Behavioural Data Using the World Wide Web: Considerations for Researchers. *Journal of Epidemiology & Community Health*. 57, 68-73.
- Sand, O., Sjaastad Ö.V., Haug, E., Toverud, K.C. och Bolinder-Palmér, I. 2004. *Immunsystemet. I: Människans Fysiologi* (Red. Sand, O.) Stockholm, Liber.
- Statistiska Centralbyrån. 2006. Förekomst av sällskapsdjur – främst hund och katt- i svenska hushåll. Hämtad från http://www.skk.se/Global/Dokument/Om-SKK/SCB_undersokning.pdf, använd 2012-05-05.
- Stefanoff, P., Mamelund, S-E., Robinson, M., Netterlid, E., Tuells, J., Riise Bergsaker, M.A., Heijbel, H. och Yarwood, J. 2010. Tracking Parental Attitudes on Vaccination across European Countries: The Vaccine Safety, Attitudes, Training and Communication Project (VACSATC). *Vaccine*. 28, 5731-5737.
- Ström Holst, B. och Frössling, J., 2009. The Swedish Breeding Cat: Population Description, Infectious Diseases and Reproductive Performance Evaluated by a Questionnaire. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 11, 793-802.
- Sveriges Lantbruksuniversitet. 2007. Ämnesbeskrivningar vid SLU. <http://www-phd.slu.se/planeringsavdelningen/Amnesbeskrivningar%20huvudomraden2.pdf>, använd 2012-02-14.
- Thiry, E., Addie, D., Belák, S., Boucraut-Baralon, C., Egberink, H., Frymus, T., Gruffydd-Jones, T., Hartmann, K., Hosie, M.J., Lloret, A., Lutz, H., Marsilio, F., Grazia Pennisi, M., Radford, A.D., Truyen, U. och Horzinek, M.C. 2009. Feline Herpesvirus Infection: ABCD Guidelines on Prevention and Management. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 11, 547-555.
- Tjälve, H. 2011. Biverkningar hos Katt och Kanin samt Reaktionen på Veterinärmedicinska Preparat hos Människor. *Svensk Veterinärtidning*. 2011:15, 11-17.
- Trost, J. 2007. *Enkätboken*. Lund, Studentlitteratur.
- Truyen, U., Addie, D., Belák, S., Boucraut-Baralon, C., Egberink, H., Frymus, T., Gruffydd-Jones, T., Hartmann, K., Hosie, M.J., Lloret, A., Lutz, H., Marsilio, F., Grazia Pennisi, M., Radford, A.D., Thiry, E. och Horzinek, M.C. 2009. Feline Panleukopenia: ABCD Guidelines on Prevention and Management. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 11, 538-546.
- Windahl, U. och Ingman, J. 2009. Grundvaccination av hund och katt. Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Hämtad från http://sva.se/upload/Redesign2011/Pdf/Djurh%C3%A4lsa/Hund/1/Grundvaccination_uppdatera_d2009.pdf, använd 2012-02-19.
- Zedén Yverås, A. 2010. Vägledning För Dig Som Arbetar i Djurhälsopersonalen. Jordbruksverket. <http://www.jordbruksverket.se/download/18.3229365112c8a099bd980006857/V%C3%A4gledning+djurh%C3%A4lsopersonalen+web.pdf>, använd 2012-02-15.

BILAGOR

Bilaga 1 – Enkät

Enkät

fredag 11 maj 2012

Svenska kattägars inställning till vaccination

Beskrivning

Jag heter Elin och är student på Djursjukskötarprogrammet på Sveriges Lantbruksuniversitet. Som en del av mitt examensarbete gör jag en undersökning om vilken inställning svenska kattägare har till vaccination. Enkäten tar cirka 5-10 minuter att besvara och ditt svar är anonymt. Både Du som vaccinerar din katt och Du som inte gör det är välkommen att delta.

Vaccination i den här enkäten avser basvaccin enligt rekommendationer från Statens Veterinärmedicinska Anstalt, dvs vaccination mot kattsnuva (kattens calicivirus och kattens herpesvirus) och vaccination mot kattpest (kattens panleukopenivirus). Vaccination mot rabies eller andra sjukdomar inkluderas inte.

Om du har några frågor, skicka ett mail till katt_vaccination@yahoo.se

Ett stort tack för din medverkan!

Syfte

Undersöka svenska kattägars inställning till vaccination mot kattsnuva och kattpest.

Ansvarig utgivare

Elin Arnersten, student Djursjukskötarprogrammet

Bakgrund

Nedan följer några frågor om dig och din katt. Om du har flera katter, välj den katt vars namn kommer först i alfabetisk ordning och svara utifrån den.

* 1.1 Är du man eller kvinna?

- ☐ Man
☐ Kvinna

* 1.2 Hur gammal är du?

- ☐ 0-17 år
☐ 18-30 år
☐ 31-40 år
☐ 41-60 år
☐ 61+ år

* 1.3 Hur gammal är din katt?

- ☐ 0-1 år
☐ 2-5 år
☐ 6-10 år
☐ 11-15 år

- ☐ 16+ år
☐ Vet ej

* 1.4 Är din katt innekatt, utekatt eller både och?

- ☐ Innekatt
☐ Utekatt
☐ Både och

* 1.5 Är din katt huskatt eller raskatt?

- ☐ Huskatt
☐ Raskatt

Vaccinationsstatus

Nedan följer några frågor om din katts vaccinationsstatus. Titta gärna i din katts vaccinationsintyg om Du känner dig osäker.

Varumärkesnamnen på de vanligaste vaccinerna som används i Sverige är:

Kattsnuva: Nobivac Ducat, Purevax RC.

Kattsnuva OCH Kattpest: Nobivac Tricat, Purevax RCP, Felocell CVR, Fel-O-Vax PCT, Fel-O-Vax IV.

* 2.1 Har din katt blivit vaccinerad mot kattsnuva någon gång under sin livstid?

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

* 2.2 Har din katt blivit vaccinerad mot kattsnuva någon gång under de senaste 3 åren?

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

* 2.3 Har din katt blivit vaccinerad mot kattsnuva under det senaste året?

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

* 2.4 Har din katt blivit vaccinerad mot kattpest någon gång under sin livstid?

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet ej

* 2.5 Har din katt blivit vaccinerad mot kattpest någon gång under de senaste 3 åren?

- ☐ Ja

- ☐ Nej
☐ Vet ej

Kattsnuva

Nedan följer några frågor om kattsnuva. Svara utifrån dina egna åsikter och kunskaper.

Hur mycket instämmer du med följande påståenden?

* 3.1 Jag är orolig för att min katt ska drabbas av kattsnuva.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 3.2 Det är viktigt att vaccinera sin katt mot kattsnuva.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 3.3 Kattsnuva är en allvarlig sjukdom.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 3.4 Jag vet hur kattsnuva smittar.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt
☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 3.5 Hur stor eller liten tror du risken är att en ovaccinerad katt ska drabbas av kattsnuva?

- ☐ Mycket stor
☐ Ganska stor
☐ Varken stor eller liten
☐ Ganska liten
☐ Mycket liten

* 3.6 Hur stor eller liten tror du risken är att en vaccinerad katt ska drabbas av kattsnuva?

- ☐ Mycket stor
☐ Ganska stor
☐ Varken stor eller liten
☐ Ganska liten
☐ Mycket liten

*** 3.7 Hur bra eller dåligt skydd tror du att vaccination mot kattsnuva ger?**

- ☐ Mycket bra
☐ Ganska bra
☐ Varken bra eller dåligt
☐ Ganska dåligt
☐ Mycket dåligt

*** 3.8 Hur hög eller låg tror du att dödligheten i kattsnuva är?**

- ☐ Mycket hög
☐ Ganska hög
☐ Varken hög eller låg
☐ Ganska låg
☐ Mycket låg

Nedan följer två frågor om vilka faktorer som påverkade ditt beslut att vaccinera eller inte vaccinera mot kattsnuva.

Du ska endast besvara en utav dem, beroende på om du har vaccinerat din katt eller ej.

3.9 Du som har vaccinerat din katt mot kattsnuva någon gång under de senaste 3 åren, vilka av följande faktorer påverkade ditt beslut att vaccinera?

Du kan välja flera svarsalternativ.

- ☐ Jag tycker att vaccination är en självklarhet.
☐ Jag tror att sjukdomen är allvarlig.
☐ Jag tror att vaccination ger ett gott skydd mot sjukdom.
☐ Jag tror att det är stor risk att min katt ska utsättas för smitta.
☐ Jag vill skydda min katt mot sjukdom.
☐ Jag vill skydda andra katter i samhället mot sjukdom.
☐ Jag har blivit rekommenderad av min veterinär eller annan djurhälsopersonal att vaccinera.
☐ Jag har blivit rekommenderad av min katts uppfödare att vaccinera.
☐ Jag har blivit rekommenderad av bekanta att vaccinera.
☐ Jag måste vaccinera min katt för att få delta på utställning/annan aktivitet/besöka kattpensionat.
☐ Annat

3.10 Du som inte har vaccinerat din katt mot kattsnuva någon gång under de senaste 3 åren, vilka av följande faktorer påverkade ditt beslut att inte vaccinera?

Du kan välja flera svarsalternativ.

- ☐ Jag är rädd för biverkningar.
☐ Jag tycker kostnaden är för hög.
☐ Jag tror inte att vaccination ger ett bra skydd mot sjukdom.
☐ Jag tror risken för att min katt ska smittas är liten.
☐ Jag tror inte att sjukdomen är så allvarlig.
☐ Jag vill inte utsätta min katt för den stress ett veterinärbesök inklusive bilresa innebär.
☐ Jag har ingen möjlighet att ta mig till veterinär.

- ☐ Jag har glömt bort.
- ☐ Jag har inte haft tid.
- ☐ Jag visste inte att de bör vaccineras.
- ☐ Jag tror att förra vaccinationen fortfarande skyddar mot sjukdom.
- ☐ Jag tror att min katt är immun mot sjukdom efter naturlig infektion.
- ☐ Annat

Kattpest

Nedan följer några frågor om kattpest. Svara utifrån dina egna åsikter och kunskaper.

Hur mycket instämmer du med följande påståenden?

* 4.1 Jag är orolig för att min katt ska drabbas av kattpest.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 4.2 Det är viktigt att vaccinera sin katt mot kattpest.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 4.3 Kattpest är en allvarlig sjukdom.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 4.4 Jag vet hur kattpest smittar.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

* 4.5 Hur stor eller liten tror du risken är att en ovaccinerad katt ska drabbas av kattpest?

- ☐ Mycket stor
- ☐ Ganska stor
- ☐ Varken stor eller liten
- ☐ Ganska liten
- ☐ Mycket liten

* 4.6 Hur stor eller liten tror du risken är att en vaccinerad katt ska drabbas av kattpest?

- ☐ Mycket stor

- ☐ Ganska stor
- ☐ Varken stor eller liten
- ☐ Ganska liten
- ☐ Mycket liten

*** 4.7 Hur bra eller dåligt skydd tror du att vaccination mot kattpest ger?**

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Varken bra eller dåligt
- ☐ Ganska dåligt
- ☐ Mycket dåligt

*** 4.8 Hur hög eller låg tror du att dödligheten i kattpest är?**

- ☐ Mycket hög
- ☐ Ganska hög
- ☐ Varken hög eller låg
- ☐ Ganska låg
- ☐ Mycket låg

Nedan följer två frågor om vilka faktorer som påverkade ditt beslut att vaccinera eller inte vaccinera mot kattpest.

Du ska endast besvara en utav dem, beroende på om du har vaccinerat din katt eller ej.

4.9 Du som har vaccinerat din katt mot kattpest någon gång under de senaste 3 åren, vilka av följande faktorer påverkade ditt beslut att vaccinera?

Du kan välja flera svarsalternativ.

- ☐ Jag tycker att vaccination är en självklarhet.
- ☐ Jag tror att sjukdomen är allvarlig.
- ☐ Jag tror att vaccination ger ett gott skydd mot sjukdom.
- ☐ Jag tror att det är stor risk att min katt ska utsättas för smitta.
- ☐ Jag vill skydda min katt mot sjukdom.
- ☐ Jag vill skydda andra katter i samhället mot sjukdom.
- ☐ Jag har blivit rekommenderad av min veterinär eller annan djurhälsopersonal att vaccinera.
- ☐ Jag har blivit rekommenderad av min katts uppfödare att vaccinera.
- ☐ Jag har blivit rekommenderad av bekanta att vaccinera.
- ☐ Jag måste vaccinera min katt för att få delta på utställning/annan aktivitet/besöka kattpensionat.
- ☐ Annat

4.10 Du som inte har vaccinerat din katt mot kattpest någon gång under de senaste 3 åren, vilka av följande faktorer påverkade ditt beslut att inte vaccinera?

Du kan välja flera svarsalternativ.

- ☐ Jag är rädd för biverkningar.
- ☐ Jag tycker kostnaden är för hög.

- ☐ Jag tror inte att vaccination ger ett bra skydd mot sjukdom.
- ☐ Jag tror risken för att min katt ska smittas är liten.
- ☐ Jag tror inte att sjukdomen är så allvarlig.
- ☐ Jag vill inte utsätta min katt för den stress ett veterinärbesök inklusive bilresa innebär.
- ☐ Jag har ingen möjlighet att ta mig till veterinär.
- ☐ Jag har glömt bort.
- ☐ Jag har inte haft tid.
- ☐ Jag visste inte att de bör vaccineras.
- ☐ Jag tror att förra vaccinationen fortfarande skyddar mot sjukdom.
- ☐ Jag tror att min katt är immun mot sjukdom efter naturlig infektion.
- ☐ Annat

Biverkningar

Nedan följer några frågor om vaccinationsbiverkningar. Svara utifrån dina egna åsikter och kunskaper.

Hur mycket instämmer du med följande påstående?

* 5.1 Jag är orolig för att min katt ska drabbas av biverkningar vid vaccination.

Instämmer inte alls 1 2 3 4 5 Instämmer helt

* 5.2 Hur stor eller liten tror du att risken för biverkningar vid vaccination är?

- ☐ Mycket stor
- ☐ Ganska stor
- ☐ Varken stor eller liten
- ☐ Ganska liten
- ☐ Mycket liten

Övrigt

6.1 Övriga synpunkter/kommentarer (frivilligt)

Eller

E-post: enkat@slu.se

Kattägare, se hit!

Jag heter Elin och är student på Djursjukskötarprogrammet på Sveriges Lantbruksuniversitet. Som en del av mitt examensarbete gör jag en undersökning om vilken inställning svenska kattägare har till vaccination mot kattsnuva och kattpest. Jag skulle behöva Din hjälp med att fylla i en enkät om hur Du tycker och tänker kring vaccination. Den tar endast 5-10 minuter att besvara och ditt svar är anonymt. Både Du som vaccinerar din katt och Du som inte gör det är välkommen att delta. Enkäten finns på webben och nås via följande adress:

<http://tiny.cc/kattvacc>

eller <http://enkater.slu.se/svara.cfm?sv=2554-kattvacc>

Om Du hellre vill få en länk skickad per e-post, skicka ett mail till
katt_vaccination@yahoo.se

Enkäten är öppen t.o.m. Torsdagen den 22 Mars. **Tack på förhand!**

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Health
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
